

KJAK

Alfabetið hjá Sprokforeiningini

Málsligt lógloysi

Eyður á Borg
á Borg á Argjum á mortansmessu 2015

MÁLBLANDARARNIR: Nú vóru teir aftur, málbland-ararnir. Upprunaliga vóru tað bert nakrir fáir "grumpy old men", sum ætlaðu at gera seg inn á mergin í móður-málinum. Harmiligt at síggja, at okkurt konufólk eisini er farið upp í danskliga grátikórið.

ÓRÓGVA HÚSFRÍÐIN: Nú í heyst fóru tey so langt, at tey sendu sítt heimagjórda, óføroyska stavrað inn um hvørja húsagátt í landinum!

IKKI RÆTTLISÍÐ: Ódámligt at síggja danismur og onkra stavivillu í einum málriti, sum verður sent í hvørt hús!

"Orðaskifti" ella "kjak" nevna tey "debat". Síðani skriva tey "dagligdagur". Hatta er ikki føroyskt; á føroyskum eitur tað "gerandisdagur" ella "yrkadagur".

Hjá "Lóður" skriva tey. Skal vera "Lóðri" í hvørjumfalli. Benda tit ikki í Foreiningini?

"Sítt tilmælið" skriva tey eisini. Har skal einki ð vera.

Málfrøðingarnir í sama grátriti tykjast vera í so fegnir um bindistrikur: "fremmandarorð" skriva teir "fremmandarorð", "mentanarnevnd" skriva teir "mentanar-nevnd" og "rættskrivingarreglunum" skriva teir "rættskrivingarreglunum". Veit ikki, í hvørjum skúla hatta verður lært!?!

Annars siga hasir málfrøðingarnir, at "sentimetur" skal skrivast "cm", men at "sement" og "sitat" verða skrivað við "s"! Illa stendur til við stavingini, sum nú er. Við málsliga lógloysinum verður hvaðna verri.

FØROYSK FÓLKANØVN: Foreiningin skrivar, at "tey føroysku fólkanøvnini krevja fult alfabet". Ja, har fullspotta tey seg sjálv, sum orðið sigur. Tað, at danskt yvirvald í Føroyum á sinni noyddi føroyingar at skriva "Jacob" (Jákup), "Carl" (Karl), "Zacharias" (Sakarias / Sakaris), "Victor" (Viktor), "Áge" (Áki), umframt dansklig kvinnunøvn, margháttliga smíðað dansk eftirnøvn o.s.fr., skal tað í 2015 vera grundgeving fyri at fáa dansku bókstavirnar inn í okkara føroyska stavrað? "En røst fra

graven"! Halga fávitskal

QUILLING, JÚTTA MÚLLER, TÓR og ÁGE SKAAL: Q skal við í stavraðið, tí onkur útlendingur í Føroyum í gomlum døgum æt "Quilling". Foreiningin má ikki útihýsa teimum føroyingum, sum standa nevndir í yvirskriftini. Hasi mugu sleppa við í stavraðið. Tit mugu viðka stavraðið við týskum u við tveimum prikkum yvir, við íslenskum thodn og við danskum á ella kanska aa! Ziska og Wenzel eru slopnir við, siggi eg. Kanska tí, tit kenna teir!? (Hammershaimb hevði annars ikki dupult v).

MÁLFRÁÐIÐ: 8 málkønir málvinir av 11 vilja varðveita okkara føroyska stavrað. Hví? Jú,tí endamál ráðsins er at røkja, menna og verja føroyska málið. 3 limir av 11 vilja ikki verja borg (ikki verja okkara viðbrekna mál) á bókstavaøkinum. 8 av 11 er ein sera stórur meiriluti. STUÐLARNIR: Eitt sindur óhugnaligt og ræðandi at síggja fleiri fólkavald seta sítt navn undir sum stuðlar hjá blandingsstavraðnum! Tit stuðla trimum av ellivu í hesum valda ráði!?! Okkurt eitur fólkaraði (demokrati). Hugstoytt, sera hug-

stoytt!

HEIMSINS MONGU STAVRØÐ: Stavrøðini eru mong í tali kringheimin. Í fólkaskúlanum læra vit fyrst og fremst hesi trý: føroyskt, danskt og enskt, men vit mugu ikki blanda tey saman. Latið okkum heldur vera errin av okkara serstaka, føroyska stavraði, sum t.d. hevur bókstavin "fyrra a". Tað hevur helst einki annað stavrað.

FYRRA A: Í Pisubókini søgdu vit "fyrra a, apa". Onkustaðni havi eg sæð "a sum appilsin". Tað er eitt sindur óheppið, tí so missa vit "fyrra a" ljóðið. Tykkara ólógliga stavrað hevur tó bæði apu og abba, og tað er ikki so galið, men onkur vil vera við, at hatta er "a sum afturpartur".

Ð: Tykkara "lítla edd" er broytt til d, so har stendur helst "skíd" í staðin fyri "skíð". Gott er; hatta er bara ein føroyskur bókstavur. Tað hevði helst verið verri, um t.d. útlenska "kuið" var bronglað.

I: Mær hevði dámt betur, um prikkur varð settur yvir "stóra i", tí "stóra I" og "lítla I" eru líkir stavir. Tað er so ikki tykkara skyld.

W: Vesi, "dupult v"? Løgið!

Y: Har mugu tit hava tvey

"y". Fyrst tað føroyska "seinna y", sum yvirskegg, síðani tað danska-grikska "y" (ypsilon), sum verður brúkt í støddfrøði, og sum nógvir føroyingar brúka skeivt í føroyskum orðum, t.d. krydd.

Æ: "Seinna æ". Okkurt barn spyr helst, hví veðurur ella veðurlamb stendur hjá "æ".

Góðu tit í "Málfelagnum"! Verið nú hampilig og latið okkara móðurmál fáa frið! Gevist eisini við júkingini um skert stavrað og útihýstar bókstavir! Hasir stavirnir eru útlenskir og hava ongantið verið í føroyska stavraðnum!

Hví seta tit "móðurmálinum at frama" aftan fyri Málfelagið? Har má okkurt broytast.

Góðar tekningar annars.

E.S.: Tann fúkandi óði stjórn málafrøðingurin fær eisini eina lítla kvøðu seinni, somuleiðis stavblandaraopnan í "Sosialinum".

E.E.S: GEKKURIN í SVF! Gott í tykkum! Tit í tjóðarkringvarpinum hava skyldu til at broyta útlenska geksstavraðið til føroyskt stavrað! Hatta hevði ikki borið til aðrastaðni.

Við føroyamálskvøðu.

Fáið tryggingarviðurskiftini hjá

bjargingarfólkum í rættlag

Henrik Weihe Joensen
ráðgevi í trygdar-, verju- og tilbúgvingarmálum

Týðningarmikið, at Landið skipar so fyri, at tryggingarviðurskiftini hjá sjálvbodnu bjargingarfólkunum koma í rættlag

Í gjárkvøldið frættist í fjølmiðlunum, at Landsfelag fyri Bjargingarfeløg metir tað ikki vera forsvarligt, at senda sjálvboðin bjargingarfólk út til ymisk átøk á sjógvi og landi. Hetta tí, at tryggingarviðurskiftini hjá bjargingarfólkunum eru ógreið. Tískil er virksemini hjá bjargingarfeløgum fyribils steðga.

Hetta er ein álvarslig støða, tí tey mongu sjálvbodnu bjargingarfólkini eru saman við kommunalu- og landstilbúgvingini bulurin í føroysku tilbúgvingini. Bjargingarfólkini eru tøk døgnið-

og árið runt fyri at hjálpa borgarum og tryggja virðir í føroyska samfelagnum. Hetta er ikki vandaleyst arbeiði, og tí mugu tryggingarviðurskiftini vera í lagi.

Landið má toghalda og skipa so fyri, at tryggingarviðurskiftini hjá bjargingarfólkunum koma í rættlag

Tilbúgvingarlógin ásetir, at tað er landsstýrismaðurin í tilbúgvingarmálum, sum sambært § 5, stk. 2 samskipar tilrættisleggingina av samstarvinum millum ábyrgdarpartarnar í landstilbúgvingini, bjargingarfeløg og onnur sjálvboðin.

Í viðmerkingunum til lógina stendur skriva m.a. soljóðandi um fortreytirnar hjá teimum sjálvbodnu bjargingarfólkunum, sum skulu virka í tilbúgvingini:

"Persónligur førleiki, útbúgving, venjingar, góðkendur útbúnaður og útgerð eru bert nakrar for-

treytir fyri, at tey sjálvbodnu á tryggan hátt kunnu loysa tilbúgvingaruppgávur saman við almennu myndugleikunum".

Tryggingarviðurskifti eru – saman við omanfyri nevndu fortreytum - ein týðningarmikil fortreyt fyri, at sjálvboðin bjargingarfólk kunnu útinna tilbúgvingaruppgávur á landi og sjógvi á einum tryggum grundarlagi. Í framroknaða figgjarlógaruppskotinum fyri 2016 viðvíkjandi tilbúgving, verður eisini mælt til, at bjargingarfeløg saman við Vørn gera eina innanhýsis góðskuskipan við greiðum mannagongdum fyri virksemini hjá bjargingarførunum, soleiðis at virksemini er trygt og nøktandi. Neyðugir myndugleikar skulu kunnast um hesa innanhýsis góðskuskipan.

Landsstýrismaðurin í tilbúgvingarmálum saman við landsstýrismanninum í samferðslumálum, sum umsitur vanlukku- og tryggingarmál, og í

einum samstarvi við umboð fyri bjargingarfeløgini og tryggingarfeløgini, má toghalda og skipa so fyri, at ein loysn verður funnin skjótast til ber. Hetta soleiðis, at tryggingarviðurskiftini hjá sjálvbodnum bjargingarfólkum eru nøktandi og at virksemini hjá bjargingarfeløgnum kann halda áfram.

Tá ein loysn er funnin er týðningarmikið, at tryggingarviðurskifti verða skrivaði inn í góðskuskipanina sum ein av fortreytunum fyri, at virksemini hjá sjálvbodnum bjargingarfólkum verður útint á ein tryggan og fullgóðan hátt.

3. Sjálvboðin bjargingarfólk hava uppiborið, at Landið tryggjar teimum góðar karmar

Bjargingarfeløgini hava meira enn fimti ár á baki, og eru stovnaði við tí endamáli, at veita bráðhjálp. Bjargingarfeløgini, sum í dag eru

tíggju í tali, eru mannaði við sjálvbodnum og óløntum fólkum.

Løgmaður er verji hjá sjálvbodnu bjargingarfólkunum og tað er sum áður nevnt landsstýrismaðurin í tilbúgvingarmálum, sum vegna Landið samskipar virksemini hjá bjargingarfeløgnum í mun til tilbúgvingina hjá landinum, kommununum og privatum fyrirkønum.

Tilbúgvingarlógin var gjørd millum annað við tí endamáli, at tryggja sjálvbodnum bjargingarfólkum góð kor at virka undir. Í viðmerkingum til lógina er hetta endamál staðfest á henda hátt:

"Bjargingarfeløgini og onnur sjálvboðin eru tøk til fleiri ymisk endamál, men í hesum sambandi eru tey ikki skipað og lívgað á ein hátt, tey hava uppiborið. Lógin skal veita sjálvbodnu feløgnum eina tryggari grund at virka út frá".

Hoyvík, 13. november 2015